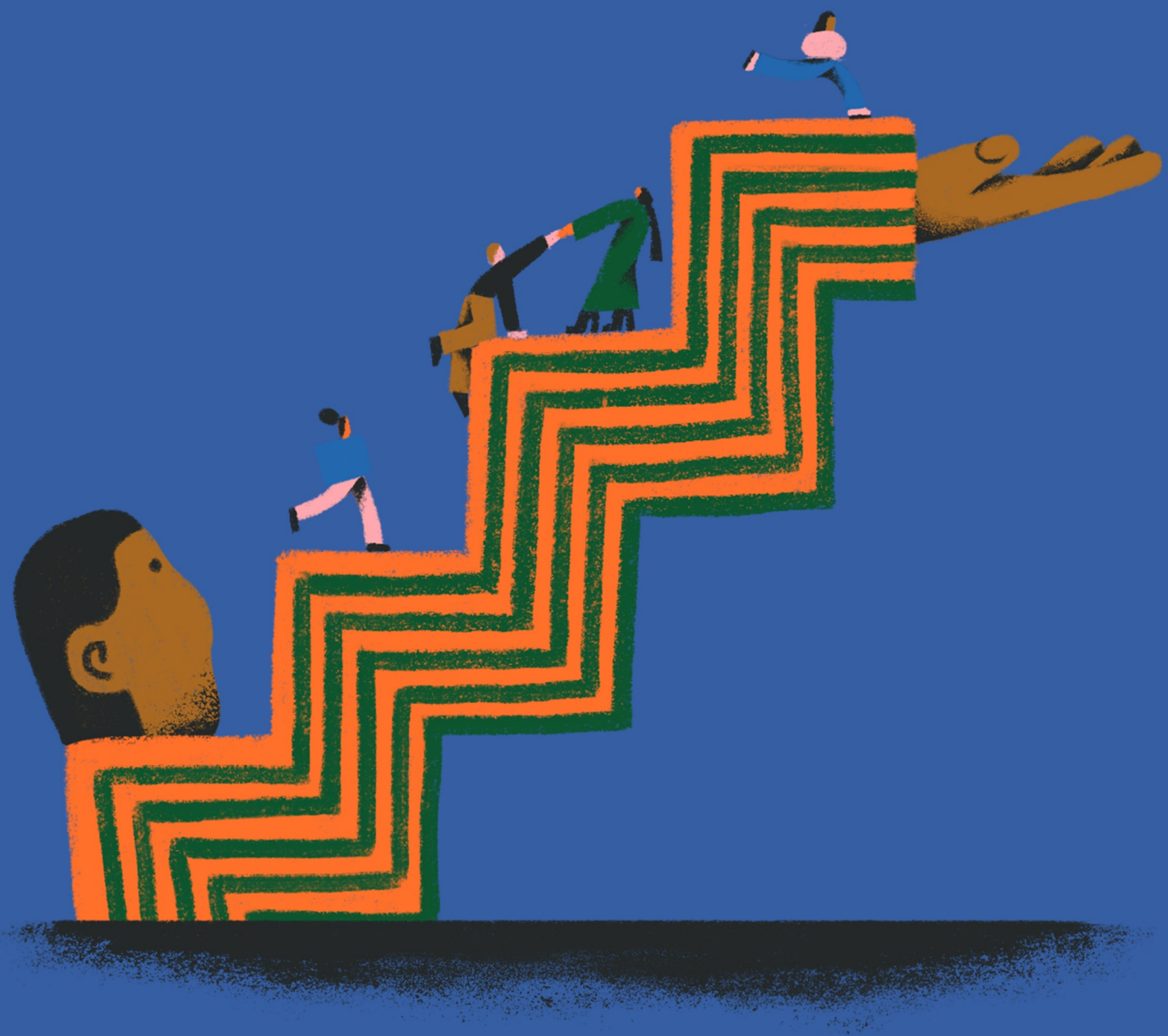
Jaaractieplan 2025

vbjk

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**

Inleiding **4**

SD1. VBJK inspireert, stimuleert en motiveert zodat kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen inzetten op betekenisvolle interacties met kinderen en ouders in een rijke, leer-, speel- en zorgomgeving **5**

Inspiratie voor verdere ontwikkeling en implementatie van Doorgaande lijn & Educare praktijken *6*

STEAMWorks: Enhancing young children STEAM topics learning with physical phenomena as playmates *8*

Inspiratie voor verdere ontwikkeling en implementatie van Taalrijke praktijken in meertaligheid *10*

Begeleidingsopdracht in kindcentrum De Tandem *12*

Begeleidingsopdracht Mariawende, basisschool de Mozaïek en Consultatiebureau Sint Kruis. *14*

1-2-3-MOVE! Co-gecreëerde acties voor MOTORISCHE COMPETENTIE om ontwikkelingstrajecten van 1- tot 3-jarige Vlaamse peuters te kickstarten *16*

Tandem Warme Transities (TWT) & Educare *18*

SD2. VBJK bouwt mee aan toegankelijke, inclusieve en kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen die ingebed worden in lokale netwerken en betekenisvol zijn voor gezinnen en de samenleving. **20**

Versterken toegankelijke en inclusieve kinderopvang *21*

Ondersteunen van de Centra Inclusieve Kinderopvang *23*

Kennis en expertise verspreiden naar de Huizen van het Kind *25*

Inspiratie voor een kwaliteitsvolle uitbouw van buitenschoolse opvang en activiteiten *26*

Actiefiche BE-inclusive (Be-In): Competenties versterken van professionals in het werken met kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften vanuit een sterk partnerschap met ouders *27*

CoNNect: Begeleidingstraject voor projecten rond toegankelijkheid voor kwetsbare kinderen en gezinnen *29*

Begeleidingsopdracht bij BOA-proefproject: Opbouw en ondersteuning van kleuteropvang en naschoolse activiteiten in 2 pilootwijken *31*

Onderzoek "De weg naar een meer inclusieve buitenschoolse opvang" *34*

NESET – Rapport Building democracy in times of diversity: Early Childhood Education and Care (ECEC) as spaces to enhance social cohesion. *37*

Ouders als Onderzoekers *39*

Trampoline, samen springen voor een betere toekomst *41*

Bondgenoten - Lokaal bondgenotennetwerk Schoolster(k) *43*

SD3. VBJK ijvert voor betekenisvol werk voor (toekomstige) professionals in kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen. 46

Onderwijs en opleiding: diversifiëring beroepenveld 47

Actiefiche Traject beleidsvoerend vermogen 49

Expert in Working Group on Early Childhood Education and Care 51

Uitwisseling Quebec – mannen in de kinderopvang 53

Actiefiche Kindertijd 55

SD4. VBJK profileert en positioneert zich als expert in het (toekomstig) werkveld van de basisvoorzieningen voor jonge kinderen. 58

Samenwerking partners: toekomstwerf ondersteuning Kinderopvang 59

Inleiding

In het jaaractieplan 2025 geven we een overzicht van de projecten en begeleidingstrajecten die op vandaag in VBJK lopen. Voor elk project wordt een actiefiche opgemaakt waarin we de context/nood van het project, projectdoelstellingen, partners, financiering en acties omschrijven. Ze worden geclusterd onder de strategische doelstellingen. Het geeft de lezer een zicht op het werk dat komend jaar op de plank ligt en de thema's die er toe doen.

Doorheen het jaar blijven we actief zoeken naar funding voor bijkomende, nieuwe projecten en opportuniteiten. Het jaaractieplan van VBJK is dus in zekere zin ook steeds een momentopname.

In deze zoektocht dienen we telkens opnieuw zaken af te wegen. Kan een project een antwoord bieden op een nood die leeft in de sector? Kunnen we de basis leggen voor innovatieve praktijken? Geeft een project mogelijkheden om verder te bouwen op wat reeds is ontwikkeld? Welke maatschappelijke impact realiseren we? Kunnen we bijdragen om Vlaanderen in Europa mee op de kaart te zetten?

Vanuit VBJK durven we kiezen voor projecten waarbij we het criterium impact laten primeren. Ook al staan ze soms op gespannen voet met de financiële resources die er tegenover staan. We denken daarbij onder andere aan de NESET rapporten (Network of Experts on Social Aspects of Education and Training) die we schrijven voor de Europese Commissie. De kwaliteitseisen voor dit werk liggen hoog! Echter, voor Vlaanderen brengt dit onder meer een sterkere positionering op Europees niveau met zich mee, input voor beleidsontwikkeling- en evaluatie, … . Maar ook in eigen land ontwikkelen we initiatieven op eigen kracht. Zo zullen we komend jaar de kennispockets finaliseren. De kennispockets zijn leermaterialen die ontwikkeld worden voor opleidingen niveau 4 (kinderbegeleider en de opleiding opvoeding en begeleiding). Dit biedt een antwoord op de noden die in het onderwijs leven mede door de nieuwe matrix secundair onderwijs. Samen met lesgevers uit de verschillende onderwijskoepels ontwikkelen we leermaterialen op maat van leerlingen/studenten en lesgevers. Kennis en expertise die doorheen de jaren is opgebouwd in VBJK moet worden ontsloten naar toekomstige jonge professionals om zo het werkveld te versterken.

VBJK is een organisatie die graag de hand uitreikt en kennis deelt. Het komende jaar zullen we, in het licht van de 'toekomstwerf ondersteuning van de Kinderopvang' opnieuw actief stappen zetten in samenwerking. Zo werden met Mentes VZW een aantal initiatieven uitgetekend. VBJK nam eind 2024 afscheid van Michel Vandenbroucke als voorzitter van het bestuur. Samen met een nieuwe voorzitter, ons bestuur en het team willen we proactief op zoek naar de rol die VBJK kan spelen in het toekomstig werkveld. We kijken daar heel erg naar uit!

Goedele De Nil

Coördinator VBJK

SD1. VBJK inspireert, stimuleert en motiveert zodat kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen inzetten op betekenisvolle interacties met kinderen en ouders in een rijke, leer-, speel- en zorgomgeving.

Kwaliteitsvolle basisvoorzieningen die belangrijk zijn voor kinderen later, maar ook in het nu, zijn basisvoorzieningen waar professionals en kinderen betekenisvolle interacties hebben met elkaar in een rijke speel-, leer- en zorgomgeving. Een sterk pedagogisch project is daarbij een belangrijke voorwaarde. VBJK draagt bij aan het implementeren van het pedagogisch raamwerk in de kinderopvang. Een holistische kijk vanuit educare waarin zorg, leren en spelen met elkaar verweven zijn en waarin zowel emotionele als educatieve ondersteuning en het inzetten op een rijke speel-, leer- en zorgomgeving worden aangesproken. Dit gebeurt in nauwe samenwerking en voortdurende dialoog met gezinnen en rekening houdend met de ‘stem’ van kinderen. Tevens betekent het concept educare dat werk wordt gemaakt van warme en inclusieve transities tussen thuis en/of de verschillende basisvoorzieningen en waar wordt ingezet op het creëren van pedagogische continuïteit.

Inspiratie voor verdere ontwikkeling en implementatie van Doorgaande lijn & Educare praktijken

Context/Nood:

Door de historische opsplitsing tussen kinderopvang baby's en peuters, kleuterschool en buitenschoolse opvang kan de instap voor kinderen en ouders in de kleuterklas confronterend zijn. Confronterend omdat die overgangen soms abrupt zijn en voor veel emotionele onrust en stress zorgen bij kinderen, ouders en de kinderbegeleiders / kleuterleerkrachten. Een mogelijke grondige strategie is om afstand te nemen van de bestaande opsplitsingen en systemen.

De laatste drie jaren heeft VBJK in opdracht van het agentschap Opgroeien en het Departement Onderwijs, een lerend netwerk begeleid voor twaalf pilootprojecten/pioniers Doorgaande Lijn. Tevens maakt VBJK deel uit van de stuurgroep Doorgaande Lijn die aanbevelingen in kader van een regelluw kader ontwikkelde in 2024. De nood aan verdere ontwikkeling van praktijkmodellen voor geïntegreerde trajecten van zorg, leren en spelen voor kinderen tussen 0 en 6 jaar (educare), op maat van de Vlaamse context blijft groot. Tevens willen we de resultaten van de pilootprojecten verder verspreiden in de sectoren. Het project doorgaande lijn werd verlengd tot juni 2025. Focus ligt op het documenteren van acties en uitwerken van ondersteunende materialen in functie van disseminatie.

Opdrachtgever:
Combinatie van vergoeding opdrachtgever en partnerschapsakkoord Agentschap Opgroeien

Doelgroep:

- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders
- Kleuterscholen, leerkrachten
- Buitenschoolse Kinderopvang
- Beleid

Projectpartners:

VBJK: Jan De Mets, Caroline Boudry, Jolien Reiniers Nima Sharmahd

Doelstellingen:

- Innoverende acties en praktijken doorgaande lijn en educare dissemineren in sectoren kinderopvang, kleuteronderwijs en preventieve gezinsondersteuning

- Beleid en administraties informeren over beleidsaanbevelingen die uit project doorgaande lijn komen

Acties 2025:

- Documenteren van acties en uitwerken van ondersteunende materialen i.k.v. verspreiding.
- Geven van lezingen, workshops, trajecten over doorgaande lijn en educare op vraag
- Artikels schrijven over resultaten doorgaande lijn pilots – er is al een coverstory in kindertijd gepland over de pilots van doorgaande lijn
- Mee opvolgen en ondersteunen dossier graduaatsopleiding (zie actiefiche graduaatsopleiding).

STEAMWorks: Enhancing young children STEAM topics learning with physical phenomena as playmates

Context/Nood:

In de basisvoorzieningen voor jonge kinderen merken we dat er hoger gescoord wordt op emotionele versus educatieve ondersteuning. Er wordt nog te weinig ingezet op educatieve ondersteuning. Internationale vergelijkende studies tonen aan dat Vlaanderen in het algemeen lager scoort op deze laatste dimensie. Met dit project willen we onderzoeken of STEAM een ingangspoort kan zijn om innovatieve praktijken te ontwikkelen die bijdragen aan educatieve kwaliteitsvolle interacties.

Doelgroep:

- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders

Opdrachtgever:

Europese Commissie (Erasmus+ KA2), via Universitets- och Högskolerådet (Sweden)

Met inzet personele middelen uit partnerschapsakkoord Agentschap Opgroeien

Projectpartners:

VBJK: Lisandre Bergeron-Morin, Caroline Boudry

Extern (België): Elmer

Extern (Europa): Comune di Ravena (Italië), Osmope (Portugal), Sweden Emilia Romagna Netwerk (SERN, Italië)

Hoe – projectaanpak:

Een internationaal consortium werd gevormd onder de coördinatie van SERN. VBJK is partner in dit project om vanuit expertise in onderzoek, actief bij te dragen aan de conceptuele en methodologische werkpakketten. Hiermee worden de betrokken partners uit het werkveld versterkt. Momenteel is dit project net uit de startblokken en worden doelen/werkpakketten volop verfijnd.

Doelstellingen:

- Verkennen van het STEAM thema in functie van educatieve ondersteuning in de kinderopvang.
- Een methodologisch kader verder ontwikkelen waarbij (1) geëxperimenteerd wordt met innovatieve praktijken; (2) ervaringen worden gedocumenteerd; (3) ouders/gezinnen participeren aan het traject.

Acties 2025:

- Het mede organiseren van een trainingsweek in maart in Zweden voor betrokken professionals uit Zweden, Portugal, Italië en België
- Conceptueel framework over de STEAM benadering voor basisvoorzieningen in de EU lidstaten finaliseren centres in eu over steam approach
- Documentatie en analyse van de 4 pilots, resulterend in richtlijnen voor professionele continue ontwikkeling.
- Lokaal disseminatie plan ontwikkelen i.s.m. Elmer
- Elmer ondersteunen in hun eigen disseminatie acties van STEAM

Valorisatie 2025:

- Engelstalig en Nederlandstalig eindrapport met verwijzing naar de kindertijd artikels over STEAM verschenen in 2024

Inspiratie voor verdere ontwikkeling en implementatie van Taalrijke praktijken in meertaligheid

Context/Nood:

Taalontwikkeling bij jongen kinderen en partnerschap met ouders in een diverse meertalige samenleving is een transversaal thema in bijna alle huidige projecten. Taalontwikkeling is ook als prioriteit benadrukt na de laatste MEMO-Q 1 meeting.

Er is een grote behoefte aan nieuwe en positieve verhalen en voorbeelden die laten zien hoe vanaf de kinderopvang, en doorheen de transitie naar de instapklas in het kleuteronderwijs, rijke taal- en communicatieomgevingen gecreëerd kunnen worden, in talig diverse contexten. Er komen ook meer en meer vragen over hoe we begeleiders die ook meertalig zijn daarin ook ondersteunen.

VBJK heeft in de voorbije jaren een sterke expertise opgebouwd, zowel in het Pro-M project als in de doctoraatsstudies van dr. Brecht Peleman en dr. Lisandre Bergeron-Morin als in het NESET rapport over professionele ontwikkeling in het ondersteunen van meertalige kinderen en families. Deze kennis willen we verder disseminerenen mogelijkheden creëren om experimenten te doen in de individuele basisvoorzieningen als vanuit een doorgaande lijn filosofie.

Opdrachtgever:
Combinatie van vergoeding opdrachtgever en partnerschapsakkoord Agentschap Opgroeien

Doelgroep:

- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders
- Kleuterscholen, leerkrachten
- Buitenschoolse Kinderopvang
- Pedagogisch ondersteuners in basisvoorzieningen

Projectpartners:

VBJK: Brecht Peleman en Lisandre Bergeron-Morin

Doelstellingen:

- Innoverende acties en praktijken taal en meertaligheid dissemineren in sectoren kinderopvang, kleuteronderwijs en preventieve gezinsondersteuning

- Beleidsmakers evidence-based informatie aanreiken over taal en meertaligheid.
- Taal en meertaligheid versterken als transversaal thema in andere projecten/thema's (bijv. doorgaande lijn,…)
- Nieuwe inzichten over taalverwerving bij meertalige kinderen verwerven
- Nieuwe inzichten verwerven over het ondersteunen van meertalige belegeider. (bv. als zij-instroomers).

Acties 2025:

- Geven van lezingen, workshops, trajecten over taal en meertaligheid op vraag
- Digitale, afdrukbare materialen van het project Koaliteit verspreiden waarin educare en taal gecombineerd worden
- Reflectiewaaier meertaligheid verspreiden
- Indienen van internationaal uitwisselingsproject over taal en meertaligheid
- Geregeld afstemmen met agentschap rond thema meertaligheid en taalstimulering.

Begeleidingsopdracht in kindcentrum De Tandem

Context/Nood:

Op vraag van kindcentrum De Tandem voorziet VBJK procesbegeleiding voor het interprofessionele team om een educare-werking uit te bouwen. Met aandacht voor een zorgzame speel-leeromgeving voor kinderen van 0 tot 12 jaar, waarbij de samenwerking tussen alle medewerkers onderling en de samenwerking met ouders centraal staat. De Tandem is ook één van de 12 pilots in het project Doorgaande Lijn.

Doelgroep:

- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders 0-3 groep en buitenschoolse opvang
- Kleuterscholen, leerkrachten, zorgleerkrachten

Opdrachtgever:

Kindcentrum De Tandem

Via6 middelen + financiering De Tandem

Projectpartners:

VBJK: Caroline Boudry

Hoe – projectaanpak:

In een eerste fase zal er gefocust worden op het opfrissen van- en het inwerken van nieuwe medewerkers over het werken met kinderen van 0-4 jaar, waarbij een intern pedagogisch coach gesteund wordt bij het implementeren van deze visie. De kleuterleerkrachten van de 4 tot 6-jarigen onderzoeken tegelijkertijd de kansen van de educare visie en pedagogische continuïteit voor alle kleuters. Meer specifiek wordt het team via intervisiebijeenkomsten ondersteund bij de reflectie over hun veranderende rol en praktijk.
VBJK ondersteunt de leidinggevenden en de coaches bij het begeleiden van acties die aansluiten bij het doorgaande lijn pilootproject.
Medewerkers van de onderbouw (0-4 jarigen) met de middenbouw (2de- 3de kleuter en 1ste leerjaar) worden zowel individueel, per locatie als locatie overschrijdend begeleid om acties in het kader van doorgaande lijn uit te werken:

- Ouderbevraging: ouders delen hun ervaringen met verticale transities in focusgroepen
- Teamreflecties: medewerkers reflecteren tijdens teamvergaderingen over een ‘warme overgangen-beleid

Doelstellingen

- Experimenteren met concrete uitbouw kindcentrum, inclusief betrekken van de bovenbouw (2de tot 6de leerjaar) bij de educare benadering.
- Inzetten op ouderparticipatie als belangrijke sleutel voor een educare benadering

Acties 2025

- Implementeren van een geactualiseerd wenbeleid
- Concrete casussen uitwerken waarin kinderen ‘leren’ van elkaar tijdens vrij spel, begeleid spel en zorgmomenten
- Educare en doorgaande lijn: hoe kan je leren en spelen en zorgen concreet maken en zichtbaar maken voor kinderen, ouders en het team.
- Samenwerking tussen de kleuterleerkrachten van onderbouw en tweede kleuterleerkracht verder uitwerken.

Begeleidingsopdracht Mariawende, basisschool de Mozaïek en Consultatiebureau Sint Kruis.

Context/Nood:

Kinderopvang Mariawende, ook het Kinderhuis genaamd en basisschool De Mozaïek zijn gelegen in dezelfde straat in Sint-Kruis in Brugge.

De basisschool heeft naast het hoofdgebouw eveneens een kleine wijkafdeling (de Kleine Mozaïek) voor kleuters ietsje verder op. Het plan van het schoolbestuur is deze afdeling op termijn te sluiten en bijgevolg (1) de tweede en derde kleuterklas onder te brengen in het hoofdgebouw en (2) de peuter- en eerste kleuterklas te organiseren in Mariawende. Twee kleuterleerkrachten en 1 kinderverzorger verhuizen daarmee van werkplek.

Mariawende bestaat uit een kinderdagverblijf en een IBO, waaraan het kwaliteitslabel kleuteropvang is toegekend. Op vandaag worden de kinderen van de school buiten de schooluren reeds opgevangen in 'Het Speelhuis'. Naast de directeur zijn een pedagogisch coach en een team van 6 a 7 kinderbegeleiders werkzaam in het team. In de nabije toekomst zal er eveneens een consultatiebureau van Kind&Gezin gehuisvest worden in 'Het Speelhuis'. Om tegemoet te komen aan deze wijzigende context zal een nieuwbouw gerealiseerd worden op de site van Mariawende. Tegelijk schept deze context kansen voor een innovatief pedagogisch project nl. Het realiseren van doorgaande lijn en ontmoeting

Doelgroep:

- Kinderbegeleiders en pedagogische coaches en coördinatoren voor de opvang 0-3 jaar en 3-12 jaar,
- zorgcoördinatoren, kleuterleraren, brugfiguur en directie basisonderwijs,
- medewerkers van het consultatiebureau.

Opdrachtgever:

Mariawende (voorschoolse en buitenschoolse kinderopvang)

Projectpartners:

VBJK: Caroline Boudry & Jolien Reyniers

Hoe – projectaanpak:

VBJK neemt in deze begeleidingsopdracht de rol van procesbegeleider/coach op om (1) veranderingsstrategieën die noodzakelijk zijn in de organisaties te ondersteunen; (2) samenwerking tussen de verschillende partners te faciliteren en (3) draagvlak te creëren in functie van het realiseren van een kwaliteitsvol aanbod door het inbrengen van expertise.

Een belangrijk luik in deze begeleidingsopdracht is het coördineren van een lerend netwerk (bestaande uit een kernteam en werkgroep) waarbij vanuit concrete acties en opdrachten geëxperimenteerd wordt op de werkvloer.

Doelstellingen

- Experimenteren met concrete uitbouw kindcentrum
- Verdiepende coaching over de thema's die leerkrachten en kinderbegeleiders willen bespreken om een goede samenwerking tussen onderwijs en opvang te realiseren.
- Het belang van 'ontmoeting' voor ouders onderzoeken in een centrum waar ouders met jonge kinderen of naar een consultatiebureau- of naar de opvang – of kleuterklas komen. Ouders worden actief betrokken in deze begeleidingsopdracht.

Acties 2025:

- Visie wordt geconcretiseerd aan de hand van 4 acties:
    - Hospiteren (jobshadowing)
    - Aandacht voor de ruimte als pedagoog (bijv. Bezoek ABC huis)
    - Verbinden met ouders via uitbouw gedragen wenbeleid in kindcentrum
    - Finalisatie visienota
- Deze bovenstaande acties worden opgenomen in werkgroep (kindbegeleiders, leerkrachten, pedagogisch coaches) en kernteam (pedagogisch coachen en leidinggevende). VBJK coördineert en ondersteunt de bijeenkomsten

Valorisatie 2025:

- Uitgewerkte visietekst geillustreerd met concrete acties

1-2-3-MOVE! Co-gecreëerde acties voor MOTORISCHE COMPETENTIE om ontwikkelingstrajecten van 1- tot 3-jarige Vlaamse peuters te kickstarten

Context/Nood:

Onderzoek naar de beweging van 1 tot 3-jarigen is momenteel vrij beperkt, zo blijkt.

Daarnaast merken we dat professionals nood hebben aan ondersteuning bij het opzetten van rijke bewegingskansen in de kinderopvang. Dit reikt aan de expertise van VBJK.

Doelgroep:

- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders, pedagogisch coaches, initiële opleidingen

Opdrachtgever:

FWO

SBO-onderzoek

Projectpartners:

VBJK: Hester Hulpia, Caroline Boudry

Extern: SBO-partners: onder meer: Universiteit Gent (Vakgroep Bewegings- en sportwetenschappen), Universiteit Gent (Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek), Artevelde Hogeschool, VUB

Hoe – projectaanpak:

In dit SBO-project zullen onderzoekspartners en valideringspartners samenwerken om:

- de beweging van kinderen in kaart te brengen,
- professionaliseringstrajecten op te zetten om professionals te ondersteunen in het bieden van rijke bewegingskansen.

Gezien de expertise van VBJK in het opzetten van actie-onderzoek en het ontwikkelen van professionaliseringstools, wordt VBJK vooral betrokken in het co-creatief traject om

professionals te ondersteunen in het opzetten van rijke bewegingskansen. VBJK zal hierbij de rol van kritische vriend opnemen, het opzetten van professionaliseringstrajecten en het ontwikkelen van ondersteuningsmateriaal. VBJK is dus een belangrijke valorisatie-partner binnen het SBO-project.

2024 stond voor het SBO-project in het teken van dataverwerving.
In 2025 wordt een plan van aanpak voor het professionaliseringstraject uitgewerkt. In 2024 organiseerde VBJK hiertoe een uitwisseldag. Dezez dag gaf inspiratie en input voor de verdere uitwerking, die bepaald wordt in 2025.

Doelstellingen:
Vanuit een professionaliseringstraject voelen medewerkers uit basisvoorzieningen voor jonge kinderen zich gesterkt in het opzetten van rijke bewegingsmogelijkheden.

Acties en valorisatie 2025:

- In 2025 zal een concreet actieplan worden uitgewerkt met de SBO-onderzoekers en VBJK om een professionaliseringstraject op te zetten.

Tandem Warme Transities (TWT) & Educare

Context/Nood:

Als onderdeel van het InTrans-project (2020-2023) ontwikkelde VBJK, in samenwerking met Steunpunt Diversiteit en Leren (SDL), een vorming over pedagogische continuïteit, educare en inclusieve transities. Deze vorming (vijf dagen) richtte zich op een duo/trio van pedagogisch begeleiders in kinderopvang en kleuteronderwijs. Elk duo/trio ontwikkelde en voerde een eigen begeleidingsproject uit met een kinderdagverblijf en school. Per project werd een interprofessionele/inter-institutionele lerende gemeenschap opgericht. Via theoretische input, uitwisseling methodieken en intervisie momenten, ondersteunden we de begeleiders van deze projecten. Na een overtuigende positieve evaluatie van de eerste Intrans-TOT en de tweede TOT gefinancierd door Agentschap opgroeien, organiseert VBJK in samenwerking met VCOK ook een TOT in 2024-2025. Wij hebben intussen de naam van de TOT verandert in TWT (Tandem Warme Transities).

Opdrachtgever:

Geen. Deelnemers betalen zelf de TWT

Doelgroep:

Voor deze TWT (2024-2025) zijn er 2 finale doelgroepen:

- enerzijds eenieder wiens rol/functie het is het werkveld te begeleiden, te ondersteunen of te coachen;
- anderzijds het werkveld zelf die in een tandem met de ondersteuner deelneemt.

Projectpartners:

VBJK: Nima Sharmahd en Jan De Mets

VCOK

Hoe – projectaanpak:

Wij organiseren 5 sessies, verspreid over het schooljaar 2024-25, volgens de uitwerking van een Lerend Netwerk: input van inhoudelijke expertise – uitwisseling –

casusbesprekingen; tandems krijgen werktijd onder elkaar en worden ook door elkaar geplaatst om goed van elkaar te leren. Er wordt gewerkt met huiswerkopdrachten.

Doelstellingen:

- Ondersteuners in kinderopvang/kleuteronderwijs uitrusten met kennis, voorbeelden van goede praktijken en hulpmiddelen om medewerkers te ondersteunen bij het creëren van warme en inclusieve overgangen.
- Samenwerking en visie uitwisseling stimuleren tussen pedagogisch ondersteuners van kinderopvang en kleuteronderwijs
- Relationele expertise van ondersteuners vergroten om samen te werken over institutionele en professionele grenzen heen.

Acties 2025:

- 3 TWT-sessies in de periode januari – mei 2025
- Afronding en evaluatie

Valorisatie 2025:

Mogelijke vervolgpistes zijn:

- Een vervolg van deze TWT, met nieuwe tandems
- Een gelijkaardig opzet, maar dan rond ‘horizontale’ transities = samenwerking tussen buitenschoolse kinderopvang en onderwijs.

SD2. VBJK bouwt mee aan toegankelijke, inclusieve en kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen die ingebed worden in lokale netwerken en betekenisvol zijn voor gezinnen en de samenleving.

VBJK zet in op warme, wederkerige en betekenisvolle relaties tussen basisvoorzieningen en alle gezinnen, met specifieke aandacht voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen en gezinnen met kinderen met specifieke zorgnoden. VBJK bouwt mee aan breed toegankelijke basisvoorzieningen, een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) voor álle kinderen en gezinnen en Huizen van het Kind waar kinderen, gezinnen en de buurt elkaar kunnen ontmoeten. Toegankelijke, inclusieve basisvoorzieningen die betekenisvol zijn in de samenleving vragen een geïntegreerde benadering. Samenwerking tussen actoren uit verschillende sectoren is nodig om tegemoet te komen aan de noden van (maatschappelijk kwetsbare) kinderen en gezinnen en kwaliteitsvolle basisvoorziening in te bedden in lokale netwerken.

Versterken toegankelijke en inclusieve kinderopvang

Partnerschapsakkoord agentschap Opgroeien

Context/Nood:

In de kinderopvang is er sprake van een sterk mattheuseffect: momenteel maken de meest gegoede gezinnen in Vlaanderen tweemaal zo vaak gebruik van de kinderopvang in vergelijking met de meest kansarme gezinnen (Van Lancker, Vandenbroeck, 2019). Het plaatstekort speelt hier uiteraard een belangrijke rol in. Daarnaast spelen andere drempels en beperkingen een rol in het ongelijke gebruik van de beschikbare kinderopvangplaatsen. Denk aan de voorrangsregels, ongelijke geografische spreiding, weinig flexibele openingsuren, het opnamebeleid, financiële drempels …

VBJK wil blijvend up-to-date kennis en expertise ontwikkelen en verspreiden over het wat, waarom en hoe van toegankelijke en inclusieve kinderopvang (zowel baby's en peuters als schoolgaande kinderen). VBJK doet dit in samenwerking met Opgroeien en andere stakeholders in de sector.

Doelgroep:

- Kinderen en gezinnen
- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders
- Ondersteuners in de basisvoorzieningen
- Opleidingen voor toekomstige kinderbegeleiders
- Beleid
- ….

Projectpartners:

VBJK: Sandra Van der Mespel en Veerle Vervaet

Extern: Opgroeien (Christine Faure), koepels, grote organisatoren, Mentes, Samenwerken aan kinderopvang in Brussel

Hoe – projectaanpak:

VBJK faciliteert de reflectie en uitwisseling van kennis en expertise tussen actoren in beleid, praktijk en onderzoek. Daarnaast zet VBJK in op het ontwikkelen en verspreiden van materialen over toegankelijke kinderopvang. Tot slot neemt VBJK actief deel aan overleg over toegankelijke kinderopvang dat Opgroeien organiseert in het kader van het toekomstplan voor de kinderopvang.

Doelstellingen:

Up-to-date kennis en expertise ontwikkelen, delen en verspreiden over het wat, waarom en hoe van toegankelijke en inclusieve kinderopvang (zowel baby's en peuters als schoolgaande kinderen)

Acties 2025:

- VBJK begeleidt in samenwerking met Opgroeien de reflectiegroep toegankelijke kinderopvang. De reflectiegroep bestaat uit ondersteuners, organisatoren en medewerkers van koepelorganisaties die in hun organisatie een sleutelrol hebben in het versterken van toegankelijke kinderopvang. Opdrachten van de reflectiegroep zijn:
    - Leren van en met elkaar over hoe toegankelijkheid en diversiteit implementeren in de praktijk/op de werkvloer
    - Reflectie rond beleidsmatige thema's
    - Bespreken van acties om het brede werkveld te sensibiliseren/informeren over toegankelijkheid en diversiteit in de kinderopvang
    - Organiseren van een jaarlijkse ontmoetingsdag over toegankelijke en inclusieve kinderopvang voor de kinderopvangsector en partners (inburgering, VDAB, ...)
- VBJK organiseert in samenwerking met Mentes een lerend netwerk van (ervaren) pedagogisch coaches / ondersteuners met als centrale vraag: hoe sensibiliseer je kinderopvanginitiatieven en medewerkers om aan de slag te gaan met dimensie 6 'positief omgaan met diversiteit bij kinderen en families'. Via het uitwisselen van kennis en ervaringen ontwikkelen we tips, handvatten en reflectievragen voor coaches/ondersteuners om kinderopvanginitiatieven te sensibiliseren voor toegankelijkheid na de deur.
- Voor de opleidingen voor toekomstige kinderbegeleiders ontwikkelen we een kennispocket over het thema toegankelijke en inclusieve kinderopvang. Zo reiken we leraren en leerlingen actuele kennis aan over dit thema (zie ook actie kennispockets).
- Kindertijd 18 zetten we volledig in het teken van toegankelijke en inclusieve kinderopvang. De inspirerende praktijken en inzichten uit de inspiratiedag Toegankelijke en inclusieve kinderopvang (8 november 2024) worden gepubliceerd in dit nummer.
- Deelname aan overleg in het kader van het toekomstplan voor de kinderopvang.

Valorisatie 2025:

- Vier bijeenkomsten van de reflectiegroep toegankelijke kinderopvang
- Ontmoetingsdag toegankelijke en inclusieve kinderopvang
- Opstart lerend netwerk voor pedagogisch coaches/ondersteuners
- Kindertijd 18 over het thema toegankelijke en inclusieve kinderopvang
- Kennispocket toegankelijke en inclusieve kinderopvang voor opleidingen

Ondersteunen van de Centra Inclusieve Kinderopvang

Partnerschapsakkoord agentschap Opgroeien

Context/Nood:

Gezinsopvang, groepsopvang of buitenschoolse opvang die zorgen voor een mix van kinderen met en zonder specifieke zorgbehoefte kunnen zich laten begeleiden door een Centrum Inclusieve Kinderopvang– kortweg CIK. Verspreid over verschillende zorgregio's heeft Vlaanderen 16 Centra voor Inclusieve Kinderopvang. VBJK was van bij de start betrokken bij de uitbouw van de CIK's.
De inclusiecoaches verbonden aan deze CIK wensen elkaar op geregelde tijdstippen te ontmoeten om inspirerende praktijken, methodieken en casussen met elkaar te bespreken.

Doelgroep:

De inclusiecoaches van de Centra Inclusieve kinderopvang

Projectpartners:

VBJK: Veerle Vervaet en Caroline Boudry

Extern:

- Opgroeien: Dorien Van Gassen en Katleen Govaert
- De inclusiecoaches van de 16 CIK

Hoe – projectaanpak:

VBJK begeleidt deze CIK's. We gaan op zoek naar inspirerende praktijken en staan stil bij belangrijke vraagstukken zoals: Welke samenwerkingsverbanden kan een CIK binnen zijn zorgregio aangaan? Hoe kan een CIK het beste de begeleidingsopdracht voor de kinderopvang invullen? Wat is de functie van een inclusiecoach binnen het CIK? Hoe kun je een proactief opnamebeleid ontwikkelen? Deze organisatorische aspecten zijn meer dan puur praktische aangelegenheden, ze zijn nodig om de basisgedachte van inclusieve kinderopvang te realiseren.

Doelstellingen:

- VBJK blijft de ontwikkeling van de CIK's ondersteunen via de organisatie van terugkom- en uitwisselingsdagen voor de inclusiecoaches van de CIK's (in samenwerking met agentschap Opgroeien).
- Verspreiding begeleidingstools inzake inclusieve kinderopvang.

Acties 2025:

- Twee uitwisselmomenten waarin CIK coaches ervaringen delen, successen en uitdagingen aan elkaar voorleggen, nieuw ontwikkelde tools en methodieken met elkaar kunnen uitproberen.
- Onderzoeken van piste TOT toegankelijkheid/inclusieve ondersteuning
- Verdere disseminatie (kadertekst inlcusie en roadmap inclusie)
- De inclusiecoaches van de 16 CIK worden betrokken in het disseminatieproces van de tools die ontwikkeld worden in het Be-In, Erasmus+ project.
- VBJK werkt mee aan een toekomstgerichte visie voor de CIK in een actualiseringsoefening ‘CIK in lokaal netwerk basiszorg’

Kennis en expertise verspreiden naar de Huizen van het Kind

Partnerschapsakkoord agentschap Opgroeien

Context/Nood:

Vanuit agentschap Opgroeien wordt sterk ingezet op het Vroeg en Nabij-verhaal. Vanuit dit gegeven zal de komende jaren meer en meer nadruk komen op een lokaal geïntegreerd gezinsbeleid. Ondertussen bestaan de Huizen van het Kind een 10-tal jaar en ze bewezen hun meerwaarde als ontmoetingsplekken voor gezinnen met kinderen en aanstaande ouders. Ook in de toekomst blijven de Huizen een belangrijke rol spelen in de geïntegreerde dienstverlening naar gezinnen. Er zijn doorheen de jaren al heel wat sterke inhouden, tools, kwaliteitsvolle praktijken,... ontwikkeld. Deze expertise samenbrengen en op een bevattelijke en praktijkgerichte manier ontsluiten, kan alle Huizen van het Kind ondersteunen in deze toekomstgerichte ontwikkelingen.

Doelgroep:

- Huizen van het Kind, lokale besturen

Projectpartners:

VBJK: Hester Hulpia & Sandra Van Der Mespel

Extern: intersectorale medewerkers opgroeien

Hoe – projectaanpak:

Op basis van vragen in agentschap wordt expertise van VBJK ingezet en bestaande output verwerkt.

Doelstellingen:

- Kennis die opgebouwd is voor de Huizen van het Kind actualiseren en ontsluiten in een Gids op de kennishub van Opgroeien.
- Plan van aanpak ontwikkelen om de gids bekend te maken en te lanceren voor de Huizen van het Kind.

Acties & valorisatie 2025:

- Ontwikkeling van 4 tegels/thema's in de gids nl. Ontmoeting, toegankelijkheid en samenwerken. Vierde thema wordt later bepaald in overleg met intersectorale medewerkers agentschap Opgroeien.

Inspiratie voor een kwaliteitsvolle uitbouw van buitenschoolse opvang en activiteiten

Context/Nood:

Sinds 2021 is het decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten (BOA) in werking getreden. Het decreet heeft drie doelen:

- kinderen speelmogelijkheden en ontplooiingskansen, maar ook keuzevrijheid en recht op rust geven;
- ouders de mogelijkheid bieden om werk, opleiding en gezin vlot te combineren;
- een aanbod buitenschoolse opvang en activiteiten creëren dat toegankelijk en betaalbaar is voor iedereen.

Het lokaal bestuur heeft de regie in handen en stippelt met de verschillende partners een lokaal buitenschools beleid uit.

Doelgroep:

- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders
- Huizen van het Kind, lokale besturen
- Kleuterscholen, leerkrachten
- Beleid

Opdrachtgever:

Partnerschapsakkoord Agentschap Opgroeien

Projectpartners:

VBJK: Caroline Boudry, Brecht Peleman, Jolien Reyniers

Doelstellingen:

- Expertise verder ontwikkelen via externe projecten om kennis over BOA breed te ontsluiten.
- De reeds ontwikkelde expertise rond toegankelijkheid en kwaliteit verspreiden naar lokale besturen en aanbieders van buitenschoolse opvang en activiteiten.”

Acties 2025:

- VBJK werkt mee in 1 tot 2 sessies op studiedagen in het BOA boostjaar.
- VBJK bouwt mee aan inspiratiekader BOA.

Actiefiche BE-inclusive (Be-In): Competenties versterken van professionals in het werken met kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften vanuit een sterk partnerschap met ouders

Context/Nood:

Het project Be-In wil de competenties van ECEC-professionals (kinderbegeleiders en verantwoordelijken) versterken in het werken met kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften vanuit een sterk partnerschap met ouders.

Doelgroep:

- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders
- Beleid (via disseminatie)

Opdrachtgever:

Europese commissie (Erasmus+ KA2, via EPOS)

Met inzet personele middelen vanuit partnerschapsakkoord Agentschap Opgroeien

Projectpartners:

De projectpartners zijn praktijkmedewerkers (in Vlaanderen CIK-coaches en verantwoordelijken KO), beleidsmedewerkers en universiteiten van IJsland, Portugal en Vlaanderen.

VBJK: Veerle Vervaet (project verantwoordelijke) & Lisandre Bergeron-Morin

Extern:

- België: Universiteit Gent, Stad Gent (De Bron), De Blauwe Lelie (De kleine wereld), Opgroeien
- Portugal: University of Aveiro, Bela Vista, Shalom
- IJsland: University of Iceland, City of Reykjavik

Hoe – projectaanpak:

Door middel van actie-onderzoek:

- de baseline situatie documenteren voor elk ECEC centrum (macro-context beschrijving en interviews met ouders en staff),
- actieplan schrijven (met inspiratie vanuit literatuurstudie, lokaal en internationaal lerend netwerk en uit internationale jobshadowing trajecten),
- uitvoeren actieplan en documenteren.

Disseminatie op verschillende niveaus wordt vanuit het begin meegenomen in het project door het betrokkenheid van Opgroeien.

Doelstellingen

- Acties ontwikkelen, implementeren en evalueren om competenties van ECEC-professionals te versterken in de verschillende ECEC-voorzieningen via actieonderzoek;
- Trainers, leidinggevenden en lokale / regionale besturen die verantwoordelijk zijn voor ECEC voorzien van interessante praktijken en materialen ter ondersteuning van de professionele ontwikkeling van ECEC-professionals

Acties & valorisatie 2025:

- Finaliseren van digitale reflectietoolbox in Engels, Nederlands, Portugees en Ijslands – titel *"Een reflectieve tool om het partnerschap tussen ouders en kinderopvang/kleuterscholen te versterken, met oog voor ouders van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften"*
- Literatuurstudie finaliseren
- Beleidsaanbevelingen voor EU lidstaten ontwikkelen op basis van de pilots
- Materialen ontsluiten via VBJK website – op zoek nr extra budget om spin-off te creëren om materialen nog toegankelijker te verspreiden via een digitale tool
- Onderzoeken welke doelgroepen baat hebben wij de ontwikkelde tool
- Lokala disseminatie plan ontwikkelen en uitrollen ook in relatie tot de CIK's
- Artikel in kindertijd over resultaten van project

CoNNect: Begeleidingstraject voor projecten rond toegankelijkheid voor kwetsbare kinderen en gezinnen

Context/Nood:

Het Fonds Bernard, Gonda en Emily Vergnes steunt de oprichting van kwalitatieve kinderopvangplaatsen voor kinderen uit gezinnen in kansarmoede. Acht kinderopvanginitiatieven in Vlaanderen en Wallonië ontvangen gedurende 3 jaar (april 2022 – maart 2025) financiële steun om acties te ontwikkelen en zo de toegankelijkheid voor gezinnen in een maatschappelijke kwetsbaarheid te versterken. In samenwerking met RIEPP (Recherche et Innovation Enfants- Parents-Professionnel·le·s) ondersteunt VBJK de uitbouw van deze projecten. Dit begeleidingstraject maakt ook deel uit van een internationaal netwerk over het bereik van jonge kinderen en families in een maatschappelijk kwetsbare positie. Dit netwerk wordt gecoördineerd door ISSA (International Step by Step Association) en de Koning Boudewijnstichting (KBS) neemt hieraan deel.

Doelgroep:

- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders
- Huizen van het Kind, lokale besturen

Opdrachtgever:

Koning Boudewijnstichting

Met personele inzet partnerschapsakkoord agentschap Opgroeien

Projectpartners:

VBJK: Lisandre Bergeron-Morin & Caroline Boudry

Extern

- Pilootprojecten: ‘t Lampeke, Bambi/Stad Beringen, De Hummeltjes/Domo Sint-Truiden
- Stuurgroep: RIEPP, KBS

Hoe – projectaanpak:

VBJK hanteert een participatieve, coachende leerbenadering gebaseerd op actieonderzoek en biedt ondersteuning op maat, rekening houdend met de specifieke kenmerken van elk project en voortbouwend op de ervaring en vooruitgang van elk team. De kern van het coachingstraject is gebaseerd op het ondersteunen van de projectmanager in zijn of haar rol als coach binnen zijn of haar team. VBJK biedt individuele coachingsessies met teamleden (afwisselend face-to-face en virtuele bijeenkomsten, afhankelijk van de behoeften en beperkingen) deze worden afgewisseld met groepswerksessies (bij voorkeur face-to-face tussen de verschillende projectmedewerkers).

Doelstellingen:
De doelstellingen/leervragen specifiek voor VBJK in dit project zijn:

- Hoe kunnen wij, in de huidige context, de sociale functie op de agenda houden in de uitvoering van het actieplan van de projectpartners?
- Hoe kunnen wij de projectpartners verder ondersteunen om drempels weg te werken in het realiseren van toegankelijke opvang en ontmoeting.
- Hoe kunnen wij partners ondersteunen bij de acties om hun de basiskwaliteit te verbeteren (= inzetten op een betekenisvolle opvang voor alle kinderen en hun ouders en met het hele team inzetten op een gedragen visie over toegankelijkheid)

Acties en Valorisatie 2025

- Tweetalige ‘Gazette’ schrijven over toegankelijkheid en sociale functie voor lokale besturen, verantwoordelijken kinderopvang en andere voorzieningen die met gezinnen van jonge kinderen werken (bijv. koala, huizen van het kind,…;).
- Verspreiden van de gazette naar de stakeholders van het actieplan toegankelijkheid en diversiteit
- Afstemmen met toolbox huizen van het kind en kindertijd special over toegankelijkheid

Begeleidingsopdracht bij BOA-proefproject: Opbouw en ondersteuning van kleuteropvang en naschoolse activiteiten in 2 pilootwijken

Context/Nood:

Vanaf 1 januari 2026 werden de BOA-middelen overgeheveld naar de lokale besturen. Zo krijgt ook Stad Gent vanaf dan de regie over de verdeling en coördinatie van de BOA-middelen in handen. Om zich zo goed mogelijk voor te bereiden op deze regierol zet Stad Gent in de overgangsperiode tot de inwerkingtreding van het BOA-decreet enkele proefprojecten op waarin verschillende modellen worden onderzocht en toegepast. VBJK coördineert één van deze proefprojecten.

Doelgroep:

- Buitenschoolse opvang: verantwoordelijken en kinderbegeleiders
- Lokaal bestuur (Stad Gent)
- Basisscholen (directies)
- Kleuters en kinderen lager onderwijs

Opdrachtgever:

Stad Gent

Projectpartners:

VBJK: Brecht Peleman, Jolien Reyniers

VCOK: Ellie Kuipers, Annelies Roelandt, Linds De Maere

Extern:

- Karleen De Rijcke en Hanne Smet (BOA-regie Stad Gent)
- Brede School coördinator wijk ‘Gentbrugge’
- Wijkregisseurs ‘Binnenstad’ en ‘Gentbrugge’
- Directies & opvangverantwoordelijken van alle scholen uit de wijken ‘Binnenstad’ en ‘Gentbrugge’
- Partners lokaal samenwerkingsverband BOA

Hoe – projectaanpak:

De kwaliteitscoördinatoren vanuit VBJK voeren in tandem het project uit. Dit gebeurt aan de hand van een gefaseerde aanpak met zes grote fasen: 1) documentanalyse; 2) wijkonderzoek; 3) begeleidingstraject; 4) experimenteerperiode; 5) evaluatie; en 6) disseminatie. Om de voortgang van het traject te ondersteunen en te waarborgen, stellen we in elke fase een mijlpaal voorop die geldt als concrete indicator binnen de begeleidingsopdracht.

Het project zet in op (1) outreachend werken in de wijken, (2) de inzet van de te ontwikkelen actieplannen in de wijken als methode om te definiëren wanneer en welke partners (vanuit specifieke samenwerkingen) dienen te overleggen en (3) een aantal mijlpalen in het project waarbij de partners in de wijken worden samengebracht.

Doelstellingen:

- Experimenteren met een of meerdere modellen rond het wijkbreed coördineren van het aanbod aan gelabelde kleuteropvang en activiteiten voor lagere schoolkinderen (wijk Binnenstad).

Acties en valorisatie 2025:

- Coördineren van begeleidsingsstructuur van de proeftuinen in de laatste fase
- Documenteren en evalueren van proeftuinen
- Adviesrapport met beleidsaanbevelingen voor stad Gent schrijven

Onderzoek “De weg naar een meer inclusieve buitenschoolse opvang”

Context/Nood:

Vanuit de ambitie en droom om een inclusieve maatschappij te realiseren, zou elk kind met een specifieke ondersteuningsbehoefte met redelijke aanpassingen terecht moeten kunnen in een reguliere buitenschoolse opvang. Dit uitgangspunt is geen sinecure gezien het tekort aan toegankelijke en geschikte buitenschoolse opvang voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte en de moeilijke arbeidsomstandigheden van het personeel die in de buitenschoolse opvang werken in Vlaanderen en in andere Europese regio’s/landen. Uit een onderzoek van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin in 2019 blijkt dat het principe van inclusieve opvang als zeer positief wordt ervaren onder de kinderbegeleiders in Vlaanderen. 85% van de bevraagde medewerkers stond positief t.o.v. inclusieve kinderopvang. Opvallend in dit onderzoek is dat het vooral medewerkers uit de buitenschoolse opvang zijn die zeer positief staan tegenover het principe van inclusieve opvang. Dit heeft te maken met een overtuiging dat men het belangrijk vindt om op een respectvolle manier met diversiteit te leren omgaan. Tegelijkertijd rapporteren de kinderbegeleiders ook dat het geen evidentie is. Er leeft veel onzekerheid en bezorgdheid over het kader waarin de kinderen worden opgevangen. Kunnen wij wel voldoende kwaliteitsvolle buitenschoolse opvang realiseren die goed is voor alle kinderen, maar zeker voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte? Kan ik dit alleen aan met mijn collega’s? Heb ik specifieke kennis nodig over een beperking? In opdracht van VVSG zullen VBJK en VCOK een onderzoek doen in 2025 over het in kaart brengen van de knelpunten en inspirerende praktijken inzake inclusieve buitenschoolse opvang. Bovendien zal men op basis van dit onderzoek beleidsaanbevelingen doen aan de Vlaamse overheid en lokale overheden en organisatoren die instaan voor buitenschoolse opvang.

Doelgroep:

- Lokale beleidsmakers, vlaams beleid buitenschoolse opvang
- Praktijken buitenschoolse opvang, organisatoren

Opdrachtgever:

VVSG

Projectpartners:

VBJK: Veerle Vervaet, Brecht Peleman en Katrien Van Laere

VCOK

Hoe– projectaanpak:

- Fase 1: Deskresearch & selectie lokale praktijken
    - Analyse en beschrijving van de situatie vandaag
    - Opstart & voorbereiding beschrijving lokale praktijken
- Fase 2: Documenteren en analyseren van goede lokale praktijken
    - Beschrijving lokale praktijken via casestudy
- Fase 3: Reflecties en aanbevelingen co-construeren
    - Beschrijving van knelpunten en formulering van aanbevelingen op basis van desk research, beschrijving 10 lokale praktijken en discussie met de reflectiegroep en opdrachtgever

Om de expertise van ouders, onderzoekers, CIK-coaches en experten in kinderopvang en in belendende sectoren zoals jeugdwerk te kunnen benutten voor dit onderzoeksrapport, roepen we een reflectiegroep samen bestaande uit verschillende partners / stakeholders (Ugent, Steunpunt voor Inclusie bij Ouders voor Inclusie vzw, stad Gent CIK) Agentschap opgroeien, interne experten VCOK/VBJK en de opdrachtgever VVSG. Deze reflectiegroep zal in totaal 3 keer samenkomen, verspreid over het proces.

Doelstellingen:
In dit onderzoek willen we in een eerste deel focussen op wat concreet het probleem is en voor wie om inclusieve buitenschoolse opvang verder vorm te geven. Wat is de huidige situatie en wat zijn knelpunten? Om tot aanbevelingen te komen baseren we ons in een tweede deel op de analyse van 10 cases – een variëteit aan lokale praktijken. Vanuit deze 'good practices' trachten we vast te pakken wat werkt en welke voorwaarden vervuld dienen te zijn in inclusieve buitenschoolse kinderopvang en in de ondersteuning van buitenschoolse opvangteams om hun draagkracht, motivatie en gevoel van competentie te vergroten in het opvangen van kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte. Wat zorgt ervoor dat je ervoor wil gaan als team? Wat zijn de sleutels? Wat zijn factoren die nodig zijn? Waar lopen mensen tegenaan en hoe kan je dit aanpakken? Wat zijn mogelijke ontwikkelingspaden naar een andere meer inclusieve manier van werken?

Acties 2025:

- Desk research Rapport met stand van zaken schrijven
- Vijf voorzieningen zijn gecontacteerd en bezoeken voorbereid
- Intromeeting reflectiegroep en opdrachtgever
- Op basis van tussentijdse evaluatie, vijf andere praktijken zijn gecontacteerd
- 10 lokale praktijken zijn bestudeerd via casestudy
- Rapport met documentatie 10 lokale praktijken schrijven via fiches

- 1 tussentijdse analysemeeting met reflectiegroep en opdrachtgever
- Rapport (met resultaten en aanbevelingen voor verschillende beleids- en praktijkniveaus)
- 1 bijeenkomst reflectiegroep en opdrachtgever voor co-constructie eindanalyse en ontwikkelen van aanbevelingen
- 1 digitaal ontmoetingsmoment eind september voor de 10 lokale praktijken om de resultaten samen te bespreken; ervaringen inzake inclusieve buitenschoolse opvang uit te wisselen en aanbevelingen te co-construeren

Valorisatie 2025:

- Onderzoeksrapport met aanbevelingen

NESET – Rapport Building democracy in times of diversity: Early Childhood Education and Care (ECEC) as spaces to enhance social cohesion.

Partnerschapsakkoord agentschap Opgroeien

Context/Nood:
Sinds het nieuwe millennium is er heel veel onderzoek gepresenteerd die de pedagogische/educatieve functie van basisvoorzieningen benadrukt. (Vandenbroeck et al., 2018). Er is ook een overvloed aan onderzoek naar de economische functie van basisvoorzieningen niet alleen naar de Return on Investment (bijvoorbeeld Akgündüz et al, 2014), maar ook naar hoe het bijdraagt aan gendergelijkheid op de arbeidsmarkt wat betreft werkgelegenheid voor vrouwen (bijvoorbeeld: Rainer et al., 2011). Er is nog steeds weinig aandacht voor de sociale functie van basisvoorzieningen: de potentiële bijdrage aan sociale ondersteuning en meer in het bijzonder aan sociale cohesie, ondanks het feit dat deze functie naar voren is gebracht als een belangrijke maatschappelijke taak van basisvoorzieningen op Europees niveau(Europese Commissie, 2011, 2018; Lazzari, 2017).

Hoewel er in Europa verschillende praktijken zijn ontstaan voor het bevorderen van sociale cohesie in een steeds diverser wordende contexten, blijven beleid en onderzoek vaak achter. Het is daarom belangrijk om de opkomende onderzoeksresultaten en de diverse praktijken te documenteren en te belichten zodat dit een inspiratiebron kan zijn voor het beleid. Terwijl Europa te maken heeft met toenemende diversiteit (of het nu gaat om sociaaleconomische, culturele of taalkundige diversiteit), wordt de sociale cohesie bedreigd door segregatie en de toename van extreemrechtse bewegingen. Basisvoorzieningen - als een ‘parochiale ruimte’ (zie Lofland, 1973, 1998) kan een fundamentele basis leggen voor het bevorderen van sociale cohesie en het tegengaan van segregatie en uitsluiting.

Doelgroep:
- Beleid van de EU Member States
- Europees beleid
- Regionaal Vlaams beleid en lokaal beleid

Opdrachtgever:
NESET – *onder voorbehoud van acceptatie teaser december 2024*

Projectpartners:
VBJK: Katrien Van Laere, Nima Sharmahd en Hester Hulpia
Extern: Michel Vandenbroek en Melissa Dierckx (Universiteit Gent)

Hoe – projectaanpak:
1) Er zal een literatuurstudie over het concept van sociale cohesie in basisvoorzieningen worden geschreven. Hiervoor bouwen we voort op de doctoraatstudies van respectievelijk dr. Melissa Dierckx (2024) en dr. Naomi Geens (2016) in samenwerking met hun Promotor Prof. dr. Michel Vandenbroeck. Op basis van deze literatuurstudie zal het raamwerk over sociale cohesie van Dragolov en collega's (2016), aangepast door Dierckx (2024) gebruikt worden als lens om drietal casestudies te analyseren.
2) Drietal casestudies zullen worden ontwikkeld via een verkenning van rapporten, artikelen en interviews met belangrijke expert(s) van elke casus, binnen het ontwikkelde analytische kader. Wat kenmerkt de context van elk land? Met welke factoren wordt rekening gehouden bij het ontwerpen van basisvoorzieningen (kinderopvang en/of kleuteronderwijs)? Wat zijn de effecten op praktijken ten aanzien van kinderen, gezinnen, lokale gemeenschappen en samenlevingen? Voorgestelde casestudies zijn:

- sociale cohesie in gemeenschapsgebaseerde kinderopvang in de stad Gent - Vlaamse gemeenschap
- sociale cohesie in ouder& professioneel geleide kinderopvangcentra (crèche parentale) in super diverse gebieden in Frankrijk
- sociale cohesie in Italiaanse kinderopvangcentra in Reggio Emilia.

Via deze methodologie zullen we inzicht verwerven in basisvoorzieningen als ruimtes om sociale cohesie te bevorderen en potentiële beleidshefbomen te ontrafelen. Dit zal leiden tot duidelijke en baanbrekende beleidsaanbevelingen op EU-niveau en niveau van de EU lidstaten waaronder belgië, regio Vlaanderen.

Doelstellingen

- Beleidsmakers/administratoren informeren met evidence-based input over ECEC en sociale cohesie via state of the art rapport
- Basisvoorzieningen in relatie tot plekken van sociale cohesie op de politieke /beleidsagenda krijgen zowel in Europa als in Vlaanderen.

Acties 2025:

- Literatuurstudie over ECEC en sociale cohesie
- Drietal cases waar kinderopvang/kleuteronderwijs praktijken en/of lokaal beleid expliciet werk maken van sociale cohesie
- Beleidsaanbevelingen ontwikkelen op basis van literatuurstudie en analyse cases
- Disseminatiestrategie ontwikkelen om dit in 2026 te verspreiden in Vlaanderen en lokale besturen

Valorisatie 2025

- NESET-Rapport
- Presentaties
- Kort artikel in NESET-nieuwsbrief

Ouders als Onderzoekers

Context/Nood:

Ouders als onderzoekers is een ondersteuningsmethodiek voor gezinnen. Een groep ouders formuleert een zelfgekozen onderwerp dat hen aanbelangt. Zij formuleren een onderzoeksvraag en voeren als collectief een onderzoek uit over thema's die te maken hebben met de opvoeding van hun kinderen en/of kleinkinderen. Ze worden daarbij ondersteund door een procesbegeleider en een onderzoeker. Belangrijk is dat ouders in dialoog gaan met de andere actoren op het terrein (bijvoorbeeld in onderwijs, huisvesting, hulpverlening ...) en hun stem laten horen om uiteindelijk sociale actie en verandering te bereiken. Er wordt ingezet op de samenwerking met organisaties uit de buurt en het lokaal beleid (zowel naar werving van de gezinnen, als de impact van de sociale actie en de voorgestelde veranderingen).

In 2022 bundelden VCOK en Solentra de krachten om in Oostende een traject te starten met Arabisch sprekende moeders met jonge kinderen die recent migreerden of vluchtten naar België en wonen in Oostende. VBJK werkt hieraan mee.

Doelgroep:

- Arabischsprekende moeders met jonge kinderen die recent migreerden of vluchtten naar België en wonen in Oostende
- Ouders met jonge kinderen die wonen in Oostende
- Kinderopvang
- Huizen van het Kind
- Kleuterscholen
- Lokaal beleid

Opdrachtgever:

VCOK en Solentra

Projectpartners:

VCOK: Ellen Buntinx (projectcoördinator)

VBJK: Sandra Van der Mespel

Extern: Hilde Van Durme (vzw Solentra), Moayad Abu Siyam (vzw Solentra), Alice Segaert (Inloopteam vzw De Viertorre / Huis van het Kind Edith)

Hoe – projectaanpak:

Tijdens de prospectiefase bouwen de projectpartners contacten uit met het lokaal beleid en organisaties uit de buurt. Er wordt een spiegelgroep samengesteld die het proces opvolgt en ondersteunt. De spiegelgroep vervult ook een belangrijke functie in het toeleiden van deelnemers naar het traject. Hierin participeren lokaal beleid en diverse lokale organisaties die werken met de doelgroep. In samenwerking met de leden van de spiegelgroep worden ouders geworven die interesse hebben om mee te werken in de ouderonderzoeksgroep.

Het traject van de ouderonderzoeksgroep bestaat uit volgende fasen:

- Exploratiefase: de focus ligt op het vormen van de groep, elkaar leren kennen en de eerste stappen zetten in het uitwisselen over de ervaringen met ouderschap en jonge kinderen in Oostende. Elke ouder brengt zijn individueel verhaal. De groep zoekt naar een collectief gedragen thema dat als een gemeenschappelijk knelpunt ervaren wordt. Het is een thema waarrond onderzoek nuttig kan zijn om iets te veranderen.
- Onderzoeksfase: de ouderonderzoeksgroep heeft een probleem gedefinieerd en een onderzoeksvraag geformuleerd. Het onderzoekswerk dat vertrekt vanuit die probleemstelling en vraag wordt uitgevoerd door de ouders of wordt door hen uitbesteed aan de procesbegeleiders of anderen. Resultaten worden verwerkt en geanalyseerd. Er wordt geconcludeerd.
- Onderzoeksresultaten, sociale en culturele actie: de onderzoeksresultaten en hun conclusies worden bekendgemaakt aan het ruime publiek of vertaald in beleidsadviezen aan een schepen of burgemeester of aan de directie van een school/organisatie. Het is de bedoeling dat er iets verandert. Dit kan zowel gaan over veranderen van beeldvorming tot het aanpassen van een bepaald beleid of praktijk aan de noden van gezinnen.

Een tolk is aanwezig tijdens de bijeenkomsten van de ouderonderzoeksgroep. De deelnemers ervaren immers een grote taalbarrière die het deelnemen aan de samenleving bemoeilijkt. Om hun verhaal goed te kunnen brengen en te capteren, vertaalt een tolk alles van en naar het Arabisch.

Doelstellingen:

- De ouderonderzoeksgroep ondersteunen in het uitvoeren van hun onderzoek en in de dialoog met diverse betrokkenen over de onderzoeksresultaten.
- Resultaten in verslagboek documenteren

Acties & valorisatie 2025:

- Verslagboek verder verspreiden
- Video i.s.m. spoken word artiest om resultaten onder de aandacht te brengen
- Vervolg nog te bekijken met betrokken opdrachtgevers

Trampoline, samen springen voor een betere toekomst

Context/Nood:

Jaarlijks verlaten ongeveer 7 000 jongeren vroegtijdig het Vlaams secundair onderwijs. In 2016-2017 kwam dit neer op ongeveer 11,9% van de schoolgaande jeugd. Voor de provincie Antwerpen ligt dat gemiddelde zelfs nog hoger: 13,6%. Meerdere onderzoeken bevestigen de belangrijke rol die basisvoorzieningen kunnen spelen in het doorbreken van onderwijsongelijkheid. Literatuuroverzichten, geschreven in opdracht van de Europese Commissie, tonen aan dat deelname aan basisvoorzieningen positieve effecten heeft op de cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling van jonge kinderen. Tegelijkertijd wordt duidelijk dat deze positieve effecten enkel tot uiting komen als de voorschoolse voorzieningen van optimale kwaliteit zijn. Wanneer kinderen en families goede ervaringen hebben binnen die basisvoorzieningen, dan dragen ze die mee naar de toekomst. Daar gaat het Trampoline-traject voor.

Doelgroep:

- Lokale besturen
- Huizen van het Kind
- Kleuterscholen, leerkrachten, kinderdagverblijven, onthaalouders, buitenschoolse opvang
- Spel- en ontmoetingsplaatsen
- (Preventieve) gezinsondersteunende diensten: OCMW, CAW, …
- Beleid

Opdrachtgever:

Provincie Antwerpen, afdeling flankerend onderwijsbeleid

Projectpartners:

VBJK: Hester Hulpia, Caroline Boudry, Jan De Mets, Goedele De Nil

Extern: Provincie Antwerpen

Hoe – projectaanpak:

VBJK begeleidt 7 lokale besturen in landelijke gemeenten en kleine steden in de provincie Antwerpen. VBJK doet dit in nauwe samenwerking met de provinciale medewerker Ylona Vandensande.

VBJK organiseerde hiervoor verdiepingsdagen, lerende netwerken en vraaggerichte individuele ondersteuning van 7 lokale besturen

Doelstellingen:

- De lokale besturen voelen zich ondersteund in hun geïntegreerd gezinsbeleid en werken trajectmatig verder vanuit hun actieplan.
- We maken alle bevindingen, inzichten en praktijken in concrete output beschikbaar voor lokale actoren/besturen.

Acties & valorisatie 2025:

Projectteam

- 6 samenkomsten voor het uitwerken van plan van aanpak voor evaluatie en monitoring, output, en disseminatieplan; uitwisseling en versterking van de individuele coaching.

Per lokaal bestuur

- Verdere individuele vraaggerichte ondersteuning om actieplannen per lokaal bestuur trajectmatig uit te werken.

Klankbordgroep

- Bijeenbrengen van een kritische leesgroep om eerste versies van output-materiaal te beoordelen.
- 1 samenkomst in functie van evaluatie en monitoring en de output en disseminatie. Samen met alle leden van de klankbordgroep (onder meer Agentschap Opgroeien) wordt nagedacht over de verspreiding van de output.

Bondgenoten - Lokaal bondgenotennetwerk Schoolster(k)

Context/Nood:

Het project SchoolSter(k) wil lokale bondgenootschappen versterken zodat de instap naar de kleuterschool toegankelijker en warmer wordt voor alle gezinnen.

Het project richt zich op gezinnen die voor het eerst de stap naar het basisonderwijs zetten. Specifieke aandacht gaat naar gezinnen die leven in een maatschappelijk kwetsbare situatie. Meer bepaald gaat het om gezinnen die weinig kennis hebben over het Vlaamse onderwijslandschap, die nood hebben aan ondersteuning in het maken van de juiste schoolkeuze, het aanmelden en inschrijven van hun kind in het onderwijs. We hebben daarnaast ook extra aandacht voor gezinnen waar oudere kinderen niet zijn ingestapt in het kleuteronderwijs.

Kernpartners in het Schoolster(k) project zijn de 3 Gentse inloopteams. Het project richt zich ook op andere partners zoals Kind en Gezin/consultatiebureaus, welzijnsbureaus, LOP, kinderopvang, Gentse Groeiteams en buurtpartners (vb. Straathoekwerk, Spelotheken, wijkgezondheidscentra, ...) die een rol kunnen spelen in het doorverwijzen van gezinnen. Ook het Onderwijscentrum Gent is een belangrijke kernpartner.

De troef van dit project ligt bij de expertise van de inloopteams in het bereiken van deze kwetsbare doelgroep. Heel wat gezinnen in een maatschappelijk kwetsbare situatie ervaren nog veel drempels voor en na de deur. De hele werking van de inloopteams is erop gericht deze gezinnen te bereiken en op een niet-stigmatiserende wijze te ondersteunen, hen warm toe te leiden en op te volgen. Ze maken hierbij gebruik van individueel onthaal, groepswerk, laagdrempelige ontmoetingsmomenten, ... Deze werking en houding draagt bij tot het opbouwen van een vertrouwensband in het belang van een goede start voor elk kind en elk gezin. Middels een bondgenootschap tussen VBJK, die dit project inhoudelijk ondersteunt, het Onderwijscentrum Gent, die de kennis van het onderwijslandschap en de contacten met de scholen heeft en de diensten van Opgroeien, waaronder de consultatiebureaus en de inloopteams wil dit project elk kind en gezin versterken om aan hun schoolcarrière te beginnen.

Doelgroep:

- Preventieve gezinsondersteuning – inloopteams en consultatiebureaus in Gent
- Kinderopvang

- Onderwijspartners en scholen in Gent

Subsidiegever:

Minister Benjamin Dalle – projectoproep Lokale bondgenotennetwerken in de strijd tegen kinderarmoede

Projectpartners:

VBJK: Hester Hulpia en Jan De Mets

3 Gentse Inloopteams (ILTs): Nieuw Gent, Wiegwijs (Brugse Poort), De Sloep

Hoe – projectaanpak:

Binnen dit bondgenotennetwerk willen de 3 Gentse Inloopteams, over de schotten heen, zich verenigen rond het belang van een goede en warme start op school voor het kind en zijn gezin. Elke van de Inloopteams bouwt aan lokale netwerken, met kinderopvanginitiatieven, scholen en andere welzijnspartners. Daarnaast bouwen we aan een bovenlokaal Gents bondgenotennetwerken met de 3 inloopteams en andere belangrijke partners zoals onderwijscentrum Gent, Kind en Gezin, Stad Gent.

We bouwen met dit bovenlokaal bondgenotennetwerk verder op lessons learned uit vorige en afgerondende project rond de transitie naar kleuteronderwijs die liepen bij de 3 inloopteams, het onderwijscentrum Gent en VBJK.

De 3 Inloopteams zorgen op het niveau van gezinnen voor laagdrempelig onthaal en bereik van gezinnen, ondersteuning op maat of in groep, ondersteuning bij aanmelden en opvolgen van inschrijving van kinderen en eerste contacten met school. De 3 Inloopteams willen binnen dit bondgenotennetwerk hun ervaringen, uitdagingen en expertise bundelen om te komen tot een gemeenschappelijk uitgewerkt traject i.k.v. warme transitie dat ook in andere Gentse wijken en in Vlaanderen kan toegepast worden.

VBJK neemt de rol op van procesbegeleider van het bondgenotennetwerk. VBJK voorziet input en expertise vanuit internationale projecten en onderzoek over geïntegreerd werken, wederkerige relaties met gezinnen, warme transities, toegankelijkheid voor en na deur, impactgericht werken. VBJK begeleidt het lerend netwerk waarbij VBJK als facilitator het leren van en met elkaar versterkt door in te zetten op documenteren en reflecteren. Er wordt actie- en impactgericht gewerkt.

Doelstellingen:

- Optimaliseren van bestaande en opzetten van nieuwe samenwerkingen binnen lokale netwerken rond de 3 inloopteams. Het gaat over een nauwere samenwerking met de lokale partners zoals CBs, scholen, kinderopvang, andere wijkpartners, ...

- Elk van de lokale partnerschappen versterken
- Warme transities van het kind en het gezin naar ‘nieuwe’ welzijns-, en onderwijspartners
- Versterken van de samenwerking tussen de 3 Gentse Inloopteams
- Verduurzamen en stadsbrede verhaal
- Signaalfunctie van structurele knelpunten
- Impactgericht en duurzaam werken

Acties 2025:

- Lerend netwerk voorbereiden, faciliteren en naverwerken
- Individuele ondersteuning aan de 3 inloopteams
- Pilots monitoren
- Opzetten van een online ‘draaiboek’ voor de 3 inloopteams

Valorisatie 2025:

- Online draaiboek voor de 3 inloopteams over de warme transitie

SD3. VBJK ijvert voor betekenisvol werk voor (toekomstige) professionals in kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen.

VBJK werkt mee aan het permanent leren en leven lang ontwikkelen van (toekomstige) professionals (onder meer kinderbegeleiders, kleuterleerkrachten, pedagogisch coaches, leidinggevenden) in de basisvoorzieningen en lokale netwerken. Uit internationaal onderzoek waar VBJK ook bij betrokken was blijkt professionele ontwikkeling immers een belangrijke component in de kwaliteit van de basisvoorzieningen. Enerzijds richten we ons op de ontwikkeling en implementatie van tools en instrumenten om te reflecteren over de praktijk en in groep te leren van elkaar. Anderzijds verkennen we samen met onze stakeholders de opportuniteiten in de onderwijsinstellingen. Dit zowel in de programmatie van het bestaande initiële en post-initiële reguliere aanbod als in kwalificerende (innovatieve) leertrajecten. De krapte op de arbeidsmarkt en het grote tekort aan gekwalificeerd personeel in de basisvoorzieningen dwingen ons immers na te denken over mogelijkheden om zij-instroom en diversiteit in teams te bevorderen. VBJK wil hier mee de schouders onder zetten. Tevens willen we een actieve speler zijn in beleidsonderzoek met betrekking tot de randvoorwaarden van jobs in de basisvoorzieningen en nagaan hoe we de job en positie van kinderbegeleiders, pedagogisch coaches en leidinggevenden kunnen versterken.

Onderwijs en opleiding: diversifiëring beroepenveld

Actiefiche:

Context/Nood:
In de Vlaamse kwalificatiestructuur worden opleidingen die zich richten op het begeleiden van jonge kinderen in Vlaanderen geprogrammeerd op niveau 4 (opleidingen voor kinderbegeleider) en 6 (pedagogiek van het jonge kind). Kinderbegeleiders hebben weinig loopbaanperspectief en werken in vlakke loopbanen. In kader van levenslang leren, is er nood om de leerladder te complementeren en dus door middel van het programmeren van een graduaatsopleiding, niveau 5 te realiseren (zie ook adviezen toekomstgroep).
Daarnaast wordt ook vanuit AHOVOKS een update gepland van het beroepskwalificatiedossier Kinderbegeleider baby's/peuters en Kinderbegeleider schoolgaande jeugd (niveau 4).

Opdrachtgever:
Deze werf is een initiatief van Minister Hilde Crevits Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (Peggy Janssens en Sophie Van Vooren) in samenwerking met agentschap Opgroeien (Els Pauels)

Projectlooptijd:
2023 - ….

Projectpartners:
VBJK:
Goedele De Nil en Sandra Van der Mespel

Extern:
Koepels
Organisatoren kinderopvang
Onderwijs

Werkingsgebied:
- Vlaanderen
- Internationaal - Europa

Doelgroep:
De programmatie staat ten dienste van volgende doelgroepen:
- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders
- Huizen van het Kind, lokale besturen, BKO, BOA
- Kleuterscholen, leerkrachten

Hoe – projectaanpak:
Actief participeren aan werkgroep in AHOVOKS in functie van beroepskwalificatiedossier 'educatief begeleider jonge kind' en update beroepskwalificatiedossier kinderbegeleider.

Doelstellingen 2025:
- Expertise delen en bijdragen aan intiële opleidingen en de diversifiëring van het beroepenveld.

- Programmatie opleiding ‘Educatieve begeleider voor jonge kinderen’ in samenwerking met de sector realiseren om een leerladder en diversifiëring in het beroepveld te installeren.
- Screenen van de beroepskwalificatiedossiers Kinderbegeleider baby’s en peuters en schoolgaande kinderen in functie van een ééngemaakt beroepskwalificatiedossier.

Acties 2025:

- Actieve bijdrage en trekkersrol in de procesbegeleiding onder leiding van AHOVOKS.

Valorisatie 2025:

Niet van toepassing.

Actiefiche Traject beleidsvoerend vermogen

Partnerschapsakkoord agentschap Opgroeien

Context/Nood:
Het traject Beleidsvoerend Vermogen (BVV) is ontstaan vanuit (1) aanbevelingen uit de Parlementaire onderzoekscommissie waarin wordt gesteld dat BVV onderdeel moet zijn van minimale kwaliteitseisen; (2) het actieplan kinderopvang (met inbegrip van Toekomstwerf Kinderopvang en starterstraject); (3) de wijziging van het Vergunningsbesluit met betrekking tot BVV (artikel 13/0, inwerkingtreding op 1 januari 2024) waarbij de leden van het Raadgevend Comité vragende partij zijn voor een participatief traject om het begrip verder te concretiseren, in co-creatie met de academische wereld, de sector, zorginspectie, klantenbeheer en de gebruikers en (4) de (door)ontwikkeling van toezicht op de (nieuwe) vergunningsvoorwaarde BVV in de sector.

Projectlooptijd:
2023 partnerschapsakkoord
2024 met middelen van Agentschap Opgroeien
2025 - ...

Projectpartners:
VBJK: Goedele De Nil, Hester Hulpia, Nima Sharmad
Kerngroep: Zorginspectie, Mentes, agentschap Opgroeien, VBJK
Reflectiegroep: koepels, organisatoren, ondersteuners, VBJK

Werkingsgebied:
- Vlaanderen

Doelgroep:
- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders
- Beleid

Hoe – projectaanpak:
We tekenen op basis van reeds geformuleerden noden in het werkveld een projectaanpak/participatief traject uit op twee sporen die nauw met elkaar verbonden zijn namelijk.:
(1) een bundeling van acties die gericht zijn op het informeren van de sector op zeer korte termijn en (2) het 'doen leven' van BVV op de werkvloer door middel van het opzetten van een lerend netwerk samengesteld door een team van actors of change. Dit team wordt samengesteld door medewerkers die afgevaardigd worden vanuit verschillende stakeholdergroepen, dus ook de eindgebruikers. Goede of inspirerende praktijken worden verzameld. Vanuit het werken rond een gekozen onderzoeksvraag, die aanhaakt op het verzamelen van inspirerende praktijken, worden acties opgezet die op regelmatige basis zichtbaar worden gemaakt in het werkveld en zo de bredere communicatie voeden.

Doelstellingen 2025:
Handvaten bieden om beleidsvoerend vermogen verder te implementeren in en op maat van de sector.

Acties 2025:

- Planning en uitvoeren BVV on tour 2.0 in samenwerking met de reflectiegroep
- Vanuit BVV on Tour noden capteren en plan van aanpak uitlijnen.
- Uitrol referentiekader

Expert in Working Group on Early Childhood Education and Care

Actiefiche:
Senior expert om de Working Group on Early Childhood Education and Care te ondersteunen

Context/Nood:
Vanuit Europa wordt een Working Group aangestuurd bestaande uit experts en beleidsmedewerkers vanuit de EU Member States. Doel van deze Working Group is het versterken van mutual learning rond beleidsveranderingen en het versterken van het ECEC-beleid in de verschillende Member States.

Algemene projectdoelstellingen:
VBJK ondersteunt onder leiding van Géraldine Libreau en samen met Arianna Lazzari (universiteit Bologna) , de voorbereiding, uitvoering en naverwerking van de Europese Working group.
In de werkcyclus 2024-2025 is het thema van de working group 'leiderschap'

Opdrachtgever:
Europese Commissie - ICF

Projectlooptijd:
2023-2025

Projectpartners:
VBJK: Hester Hulpia
Extern: Arianna Lazzari (Unversiteit Bologna), Géraldine Libreau (policy Officer DG EAC)

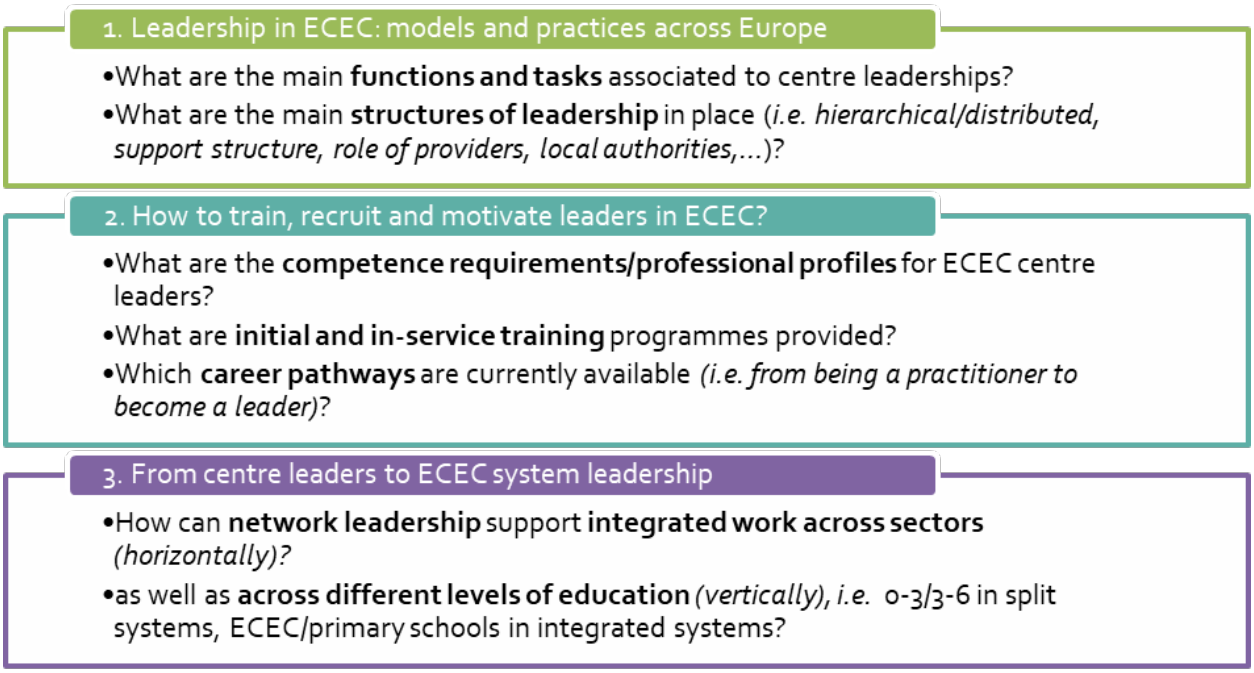
Werkingsgebied:
- Internationaal - Europa

Doelgroep:
- Policy officer DG EAC
- Working Group ECEC
- Nationaal/regionaal/lokaal beleid van de EU Member States

Hoe – projectaanpak:
De Working Group organiseert 2 peer learning activities (PLA's) per jaar en komt 2 tot 3 keer per jaar online samen. Het thema dat momenteel wordt behandeld is leiderschap in ECEC. Vanaf september 2025 wordt een nieuw thema gekozen waar de komende 2 jaar wordt aan gewerkt. De externe experten staan in voor de voorbereiding, uitwerking en naverwerking van inhoudelijke rapporten en de het organiseren van de meetings, en dit in nauwe samenwerking met Géraldine Libreau.

Doelstellingen:
- Versterken van mutual learning rond beleidsveranderingen en het versterken van het ECEC-beleid in de verschillende Member States. Specifieke focus 2024-2025: leiderschap in ECEC.

De kernthema's voor de 2024-2025 werkcyclus zijn:

Acties 2025:

- VBJK bereidt de meetings en de PLA's van de Working Group over leiderschap voor. Dit houdt onder meer in het schrijven van input papers en de inhoudelijke en praktische voorbereiding van de overlegmomenten.
- VBJK faciliteert de meetings en de PLA's van de Working Group.
- VBJK doet de naverwerking van de meetings en de PLA's van de Working Group. VBJK schrijft mee aan de verslagen en de documenten die vanuit de Working Group gepubliceerd worden.
- Dit alles gebeurt in nauwe samenwerking met de policy officer van DG EAC en Arianna Lazarri.

Valorisatie 2025:

- Presentaties en rapporten over leiderschap in ECEC
- Rapporten over leadership hertalen naar BVV project

Uitwisseling Quebec – mannen in de kinderopvang

Context/Nood:

Wereldwijd zijn er nog steeds heel weinig mannen in de sector van opvang en onderwijs voor jonge kinderen (OOJK). Volgens het OESO-rapport uit 2016 zijn er in Europa 97% vrouwen en slechts 3% mannen werkzaam als opvoeder in de kinderopvang (0 – 6 jaar). Naast een onevenwichtige genderbalans in de kinderopvang is er een algemeen tekort aan arbeidskrachten in de kinderopvang. In 2021 heeft de Europese Commissie aanbevelingen uitgebracht met betrekking tot het aantrekken en behouden van begeleiders in de sector van jonge kinderen. Hierin drong zij er bij alle betrokken instanties op aan om hun inzet te intensiveren, ook door een specifieke strategie gericht is op de werving van mannen. Hun aanbevelingen zijn gebaseerd op diverse argumenten, waaronder de noodzaak van een verbeterde gendervertegenwoordiging in OOJK. Hierbij wordt de rol van mannen in de opvoeding van jonge kinderen erkend en wordt het belang benadrukt van mannelijke rolmodellen die al vanaf de vroege kinderjaren worden aangeboden. Maar ondanks deze goede bedoelingen wordt de aanwezigheid van mannen in OOJK nog steeds geconfronteerd met hardnekkige vooroordelen. Het is daarom cruciaal om voortdurend te innoveren, initiatieven te ontplooien en de krachten en acties van alle verschillen actoren te bundelen.

In Vlaanderen, ondanks een omvangrijke campagne aan het begin van de jaren 2000, geleid door VBJK en VCOK, en het in standhouden van een werkgroep over het onderwerp, is het aantal mannen in de kinderopvang sinds de afgelopen twee decennia gedaald. Recentste cijfers van het Agentschap Opgroeien voor 2022 tonen aan dat slechts 2,4% van de mannen in deze sector werkzaam zijn, waarvan slechts de helft als begeleider, in tegenstelling tot de rollen van manager of administratief medewerker. Het thema 'mannen in de kinderopvang' is in de voorbije jaren terug op de agenda gekomen dankzij het oprichten van een multisectoriële denktank (door Agentschap Binnenlands Bestuur/Gelijke Kansen (ABB/GK). Zo werd een momentum gecreëerd, met het in gang zetten van concrete acties door de verschillende partners. Deze partners zijn nu op zoek naar een duurzame manier om dit netwerk actief te houden. VBJK is bereid om een trekkersrol erin opnemen.

Om zich terug te verdiepen in de thema, diende VBJK een projectdossier in voor een uitwisseling met Québec rond dit thema. Partner in dit project is de hogeschool Collège Montmorency uit Québec.

Doelgroep:

- Beleidsmakers in Quebec en in Vlaanderen
- Opleidingen in Quebec en in Vlaanderen

Opdrachtgever:

Vlaamse regering, Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken (DKBUZA)

Projectpartners:

VBJK: Lisandre Bergeron-Morin en Jan De Mets

VCOK

Hoe – projectaanpak:

Door het departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken (DKBUZA), wordt een budget voor een uitwisseling met de partner in Québec voorzien, voor 2 tot 4 personen.

Doelstellingen van het uitwisseling zijn (1) kennisontwikkeling door middel van het bezoeken van inspirerende praktijken en uitwisseling erover; (2) interessant kennismateriaal detecteren, vertalen en dissemineren in Vlaanderen en (3) de werkzaamheden vanuit Vlaanderen in Canada in beeld brengen. De MIK-denktank krijgt de kans een presentatie te geven op het congres in Québec, op 3 mei 2025

Parallel, zoekt VBJK, samen met de partners van de denktank 'Mannen in de kinderopvang', financiële mogelijkheden om het netwerk te kunnen ondersteunen, de vruchten van het uitwisseling terug te brengen en de partners helpen on hun acties verder te ontwikellen.

Doelstellingen:

- Inspiratie aanbieden over het thema 'mannen in de kinderopvang, vanuit de uitwisseling met Québec om:
    - Het beroep van kinderbegeleider proactief aantrekkelijker te maken voor mannen
    - Tekort van kinderbegeleiders aanpak te pakken
    - Ervoor zorgen dat de mannelijke kinderbegeleiders in de kinderopvangsectoren niet geïsoleerd zijn en als gevolg hiervan snel ander werk zoeken
- De denk- en actietank van betokken partners te verduurzamen

Acties 2025:

- Bezoek aan Quebec in mei 2025 om beleids- en opleidingspraktijken te leren kennen
- Samen met partners, te zoeken naar financiële mogelijkheden om de denk- en actietank te continuëren
- Artikel in Kindertijd over de uitwisseling met Québec

Valorisatie 2025:

/

Actiefiche Kindertijd

Partnerschapsakkoord Agentschap Opgroeien

Actiefiche:

Kindertijd, blad voor en door begeleiders van jonge kinderen

Context/Nood:

Kindertijd is een magazine dat is ontstaan nadat de samenwerking tussen uitgeverij SWP en VBJK werd stopgezet. Samen gaven die het Vlaams-Nederlandse magazine KIDDO uit. Maar doordat Vlaanderen en Nederlands steeds meer uit elkaar groeien wat betreft visie op, aanpak en organisatie van kinderopvang, was de helft van KIDDO (de Nederlandse) artikels onbruikbaar of onleesbaar voor de Vlaamse lezer. Kindertijd is intussen een gevestigde waarde en een belangrijk kanaal om onderzoeksbevindingen en goede praktijken, vanuit verschillende stakeholders, te ontsluiten naar de brede sector.

Algemene projectdoelstellingen:

Kindertijd wil begeleiders van jonge kinderen informeren, activeren, verbinden, versterken en waarderen.

Projectlooptijd:

Onbepaalde duur

Projectpartners:

VBJK: Wouter Bulckaert, Caroline Boudry en Mike De Cloedt

Extern: Kindertijd heeft een redactieraad waarin de projectpartners vertegenwoordigd worden door vaste mensen. Concreet zijn dat:

- Veerle De Vliegher (Opgroeien),
- Ann Steverlynck (Arteveldehogeschool),
- Dietlinde Willockx (Karel de Grote Hogeschool),
- Annemie Nouwynck (VVSG),

- Mady Van Herreweghe (Ferm),
- Annelies Bergmans (Ferm),
- Bart Declercq (CEGO),
- Neelke Dewulf (diko Stad Gent),
- Inne Hemeryck (VCOK), Annelies Roelandt (VCOK)

Werkingsgebied:

Vlaams /regionaal

Doelgroep:

- Kinderopvang, verantwoordelijken, kinderbegeleiders
- Huizen van het Kind, lokale besturen
- Kleuterscholen, leerkrachten
- Secundair onderwijs/CVO

Hoe – projectaanpak:

Per nummer is er eerst een redactieraad, waarop het vorige nummer van feedback wordt voorzien, en waarop de leden van de redactieraad ideeën aanbrengen voor inhoud in de volgende nummers, daarover overleggen, brainstormen en discussiëren.

Daarna destilleren hoofdredacteur Wouter Bulckaert en co-hoofdredacteur Caroline Boudry de inhoud voor het volgende nummer, en leggen die vast. Zij schrijven die stukken of laten die schrijven door collega's, leden van de redactieraad en freelancers. Caroline Boudry en freelancers zorgen voor foto's, de redactieraad leest de binnengekomen teksten kritisch na, Wouter Bulckaert redigeert de teksten op basis van de binnengekomen opmerkingen, Mike De Cloedt corrigeert die. Daarna worden de afgewerkte teksten en foto's klaargezet voor lay-outer Katrien Annys. Als alles afgewerkt is, gaan de drukfiles naar drukkerij Graphius en verzendt Mirto de afgewerkte tijdschriften naar de abonnees.

Doelstellingen:

- We proberen het aantal abonnees minstens te handhaven (Mentesleden), bij voorkeur uit te breiden door bijkomende doelgroepen te bereiken (opleidingen, Huizen van het Kind).
- Resultaten van VBJK-projecten en onderzoeksbevindingen van partners laagdrempelig te dissemineren om kennis te versterken in het werkveld
- Online poot van Kindertijd versterken
- Betrokkenheid van de sector en ondersteunende diensten in het ontwikkelen van Kindertijd vergroten

Acties & valorisatie 2025:

- Publicatie van vier (i.p.v. vijf) nummers van Kindertijd. Het eerste nummer in 2025 zal over toegankelijkheid en diversiteit gaan. Doorgaande lijn zal ook een prominente plek innemen in één van de coverstory's in 2025
- Per nummer een uitgelicht en gepubliceerd artikel op de website
- Plan van aanpak om Kindertijd in te zetten als leermaterialen voor de doelgroep leerkrachten secundair onderwijs/CVO implementeren (cfr. actiefiche leermaterialen initiële opleidingen)
- Analyse van kwantitatieve bevraging abonnees afgenomen in najaar 2024 + kwalitatieve verdieping in analyse via organisatie focusgroepen met groepen lezers. Dit past ook in het plan om betrokkenheid van de sector in de ontwikkeling van Kindertijd te vergroten
- Kindertijd plaats geven in het plan 'Toekomstwerf ondersteunende diensten'.

SD4. VBJK profileert en positioneert zich als expert in het (toekomstig) werkveld van de basisvoorzieningen voor jonge kinderen.

Parallel met wijzigingen op beleidsniveau in het domein van ECEC in Vlaanderen, verandert het landschap van de ondersteunings- en expertisecentra. VBJK maakt als projectorganisatie ook deel uit van dit groter geheel en wil, vanuit de opgebouwde kennis en expertise, impact genereren in het werkveld. In deze strategische cyclus gaan we op zoek naar welke plek en rol VBJK kan innemen. Dit vergt een interne denkoefening waarbij we onze missie en visie, activiteiten en organisatiemodel helder en scherp in beeld krijgen. Gesprekken met stakeholders voeden ons in dit proces. VBJK wil een organisatie zijn waarin het goed is om te werken. Een klein maar dynamisch team. Waar iedere medewerker, autonoom maar vanuit gedeelde waarden expert is in het werk dat hij of zij uitvoert. Waar men zich ondersteund en erkend weet om verder expertise te ontwikkelen in functie van kwaliteitsvolle basisvoorzieningen. Daarnaast willen we in de organisatie verder inzetten op kwaliteitsmanagement. Naast het borgen van de kwaliteit maken we werk van een aantal aandachtspunten die vanuit een audit door Europa WSE werden meegeven.

Samenwerking partners: toekomstwerf ondersteuning Kinderopvang

Partnerschapsakkoord agentschap Opgroeien

Context/Nood:

VBJK maakt deel uit van de gesubsidieerde ondersteuning Kinderopvang en was betrokken in het participatief traject dat geleid werd door Who Cares. Doelstelling van dit traject: ondersteuning van kinderopvang enten op de veranderende context, met het Toekomstplan Kinderopvang als richtsnoer om zo samen een kwaliteitsvolle kinderopvang te realiseren voor alle kinderen en gezinnen.

Vanuit VBJK hebben we in 2024 actief stappen gezet om samenwerking te installeren met onze partners. Zo werden contacten gelegd met CeGo en Mentes. VBJK maakt sedert 2024 deel uit van de algemene vergadering van Mentes VZW. In het kader van dit lidmaatschap willen we samen met Mentes VZW concrete initiatieven nemen in het jaaractieplan 2025.

Doelgroep:

- Ondersteuners Mentes VZW
- Organisatoren in de Mentes koepel

Projectpartners:

VBJK – Mentes: te bepalen op basis van uitgelijnde acties

Extern: Projectteam ondersteuning Kinderopvang (agentschap Opgroeien)

Hoe – projectaanpak:

- Aligneren van jaaractieplannen Mentes VZW en VBJK.
- Inplannen van structureel overleg.

Doelstellingen:

- Delen van kennis en expertise

Acties 2025:

- VBJK ontwikkelt een TOT toegankelijkheid voor ondersteuners in Mentes (meer info: fiche actieplan toegankelijkheid en diversiteit);

- Gezamenlijke voorbereiding uitwisseldag pedagogisch coaches (meer info: fiche actieplan toegankelijkheid en diversiteit);
- VBJK screent de bibliotheek van de Mentes academie en deelt publicaties die waardevol zijn in het netwerk;
- VBJK onderzoekt mogelijkheden voor partnerschap binnen projecten;
- Organisatoren in Mentes warm maken voor innovatieve projecten;
- Kindertijd als kanaal inzetten om praktijken verbonden aan Mentes in beeld te brengen.

Valorisatie 2025:

-